

Číslo projektu: CZ.1.07./1.5.00/34.0938 Název projektu: Zlepšení podmínek pro vzdělávání na SUŠ, Ostrava

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

STYLISTIKA – DLOUHÉ INFORMAČNÍ ÚTVARY

Pracovní list pro žáky

Zadání úkolu: Využijte znalostí z prezentace **STYLISTIKA – DALŠÍ INFORMAČNÍ ÚTVARY** a splňte úkol: Na základě výchozího textu (ukázka 1) vypracujte: osnovu, konspekt. Sepište hlavní teze.

Ukázka 1

Renesance a humanismus v jižní a západní Evropě

Italská města Benátky, Milán, Florencie a Janov zbohatla už během 13. století námořním obchodem a ruční velkovýrobou. Veliké bohatství, soustředěné v těchto městech, změnilo pozvolna nejen život, ale i názory jejich obyvatel. Podnikavý měšťan, průbojný jako každý příslušník nastupující třídy, začal pocítovat pouta středověkého církevního názoru na pozemský život. Proto mluvčí měšťanstva zdůrazňují právo na *plné, svobodné a ničím neomezené rozvíjení lidské existence*.

Měšťanská společnost se postavila především proti autoritě církve, která bránila svobodnému myšlení a bádání. Odvážné zámořské plavby a objevy nových zemí rozšířily poznání světa. Styk se vzdálenými zeměmi zbavil lidstvo fantastických pověr a představ. Objevy přírodní a astronomické (Mikuláš Koperník, 1473-1543 a Galileo Galilei, 1564-1642) a zejména nový, heliocentrický názor otřásl povážlivě autoritou církve a naopak posílily důvěru v rozum a vědecké zkoumání. Křesťanskou filozofii, založenou na Aristotelovi a Tomáši Akvinském, směle podryvá materialistický filozof Giordano Bruno (1548-1600) zejména svým poukazem na nekonečnost světa a vesmíru. Proti středověké jednotě křesťanského světa zdůrazňuje renesance individualismus národních celků; proti učenému latinskému humanismu posiluje účast národních jazyků v literatuře. Proti středověkému „božskému vědění“ (teologii) zdůrazňuje se „vědění lidské“ (studia humana), tj. poznání člověka a přírody; vedle náboženského ideálu, který je silně otřesen, začíná se rýsovat ideál nové lidskosti, skutečné humanity. K jeho zesílení přispívají učenci studiem, vydáváním a komentováním antických autorů. Těmto učencům říkáme humanisté a celému proudu, který představují, humanismus.

Jako humanismus označujeme obvykle učenecký proud filologický a historický, projevující se studiem, výkladem a napodobením antické slovenosti. Humanisté shledávali, studovali a vydávali římské a později i řecké rukopisy (Vergilia, Horatia, Ovidia, Homéra aj.) a ve vlastní spisovatelské činnosti se snažili psát uhlazenou starověkou latinou. Tehdy se razí také vědecká zásada „ad fontes“ (k pramenům), která vyúsťuje prakticky v

Číslo DUM: VY_32_INOVACE_CJL_1,4_66

textovou kritiku. Humanisté učinili základem vzdělání studium antických autorů. Řecký ideál dobra a krásy spolu s římskou mužnou „virtus“ mají nastoupit na místo středověkých církevních autorit.

Humanismus je tedy určitý program životní a vzdělanostní, který nemusí být spojen s určitou historickou epochou, zatímco renesance označuje historické období 15. a 16. stol. Práce humanistů neobyčejně podpořil vynález knihtisku.

Jeho původce, Němec Johannes Gutenberg (asi 1400-1468), tiskl v letech 1444-1448 v Mohuči na dřevěném listu z kovových liter sestavovaných do řádků a stránek první knihy. Tiskům do r. 1500 říkáme inkunabule (prvotisky).

Studiem antiky se obrozují i výtvarná umění. V souvislosti s rozkvětem výtvarných umění mluvíme o renesanci (obrození); renesancí v užším slova smyslu míníme výtvarná umění, ale v širším slova smyslu celou duchovní atmosféru doby, tj. životní postoje lidí a jejich představy o životě a světě.

Tento obrozující vliv antického myšlení a umění způsobil, že se vedle křesťanských ideálů výrazněji projevuje ideál lidství pozemského, smyslového, oproštěného od středověkého odříkání. Svědčí o tom i občanský život předních nositelů nových ideálů. Většina básníků v období renesance žije velmi intenzivním veřejným životem, mnozí z nich vykonávají různá diplomatická posláná (Dante, Petrarca, Chaucer).

(BALAJKA, B. *Přehledné dějiny literatury I.* Praha: Pedagogické nakladatelství, 1997.)

Literatura a zdroje:

BALAJKA, B. *Přehledné dějiny literatury I.* Praha: Pedagogické nakladatelství, 1997.